

Primární fikce prevence užívání drog

centrum adiktologie

Mgr. Josef Radimecký, MSc.
Centrum adiktologie Psychiatrická klinika
1.LF UK v Praze

Obsah

- ❑ Co je (ne-)smyslem primární prevence aneb její východiska
 - ❑ Vztah mezi snížením užívání a jeho riziky
 - ❑ Několik příkladů stavby na špatných základech
 - ❑ Co s tím?
-

Co je smyslem primární prevence?

- Užívání drog by nemělo být společensky akceptovanou formou chování mladých lidí.
- Preventivní programy by měly vést k tomu, aby si děti a mladí lidé uvědomovali to, že:
 - užívání drog s sebou přináší velká zdravotní a sociální rizika,
 - převážná část společnosti drogy neužívá
 - užívání drog není společensky vnímáno jako „normální“

(Bém a Kalina 2003, In: Zaostřeno na drogy: Primární prevence užívání drog)

Užívání drog by nemělo být společensky akceptovanou formou **chování mladých lidí.**

- Proč? Kdo to říká? Jsou dospělí experty na to, co je pro mladé lidi dobré?

 - Jak o tom chceme mladé lidi přesvědčit, když **užívání drog je společensky akceptované chování?**
 - viz např. legální drogy – káva, tabák, alkohol, léky a jejich vysoká spotřeba v ČR
 - sebemedikace – užívání léků bez doporučení lékaře
 - tendence některých lékařů „přemedikovat“ pacienty

 - Proč by to nemělo být akceptováno u mladých lidí a u starších ano?
-

Preventivní programy by měly vést k tomu, aby si děti a mladí lidé uvědomovali to, že UD s sebou přináší velká zdravotní a sociální rizika

- Zdá se, že mladí lidé si to v případě ilegálních drog uvědomují, viz změna trendů v jejich užívání, ale...**
 - Co o uvedených rizicích vědí starší lidé?**
 - Jak je tomu v případě znalostí a uvědomování si rizik užívání legálních drog, zejména alkoholu?**
 - V této oblasti jsou stále ještě bílá místa...**
-

Převážná část společnosti drogy neužívání

- ???
 - Drogy jsou v různých podobách předmětem každodenní konzumace.
 - S některými umíme zacházet lépe, s jinými hůře. To druhé platí zejména u těch, jež jsou obestřeny mýty a stereotypy...
 - Dělení drog na legální a ilegální je umělé, nereflektuje jejich farmakologické účinky, ale spíše jejich „špatnou pověst“ a to přinejmenším mladí lidé vědí.
-

Užívání drog není společensky vnímáno jako „normální“

- ???
 - Kdo to říká? Na základě čeho?
 - Jedná se spíše o zbožné přání, než o věrné zobrazení reality...
 - Uvedená východiska tedy skutečně působí spíše jako science-fiction...
-

(ne-)smysl východisek primární prevence

Možná interpretace východisek PP:

- Mladí lidé jsou hloupí, nesvéprávní a nekompetentní**
 - My dospělí víme všechno, mladí nevědí nic**
 - Legální drogy nejsou drogy**
 - Co je a co není společensky vnímáno jako normální určujeme my... Kdo je to? Dá se to nařizovat?**
-

(ne-)smysl východisek primární prevence

□ Mladí lidé mohou očekávat:

- **Objektivní a pravdivé informace.**
 - **Jisté, znalé a neodsuzující „preventisty“.**
 - **Přiznání rizik spojených s užíváním legálních a sociálně akceptovaných látek.**
 - **Atmosféru porozumění, kde lze obavy a různé situace diskutovat otevřeně a důvěrně, ne jen mentorování.**
-

Vztah mezi užíváním drog a jeho riziky

Cíle primární prevence UD:

- ❑ Předejít užívání NL
- ❑ Odsunout první zkušenost s UNL do co nejpozdějšího věku
- ❑ Snížit nebo zastavit experimentování s NL a předejít tak různým zdravotním a sociálním dopadům užívání drog.

=

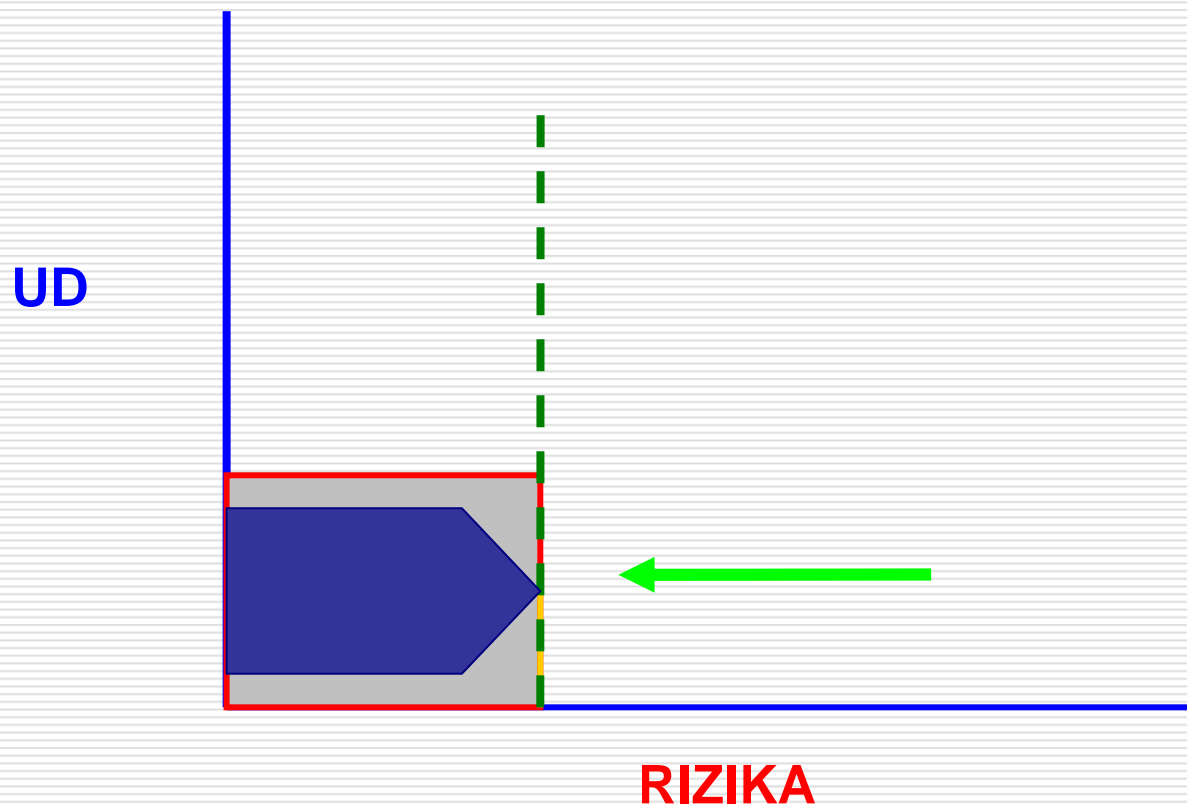
Snížit užívání drog

Vztah mezi užíváním drog a jeho riziky

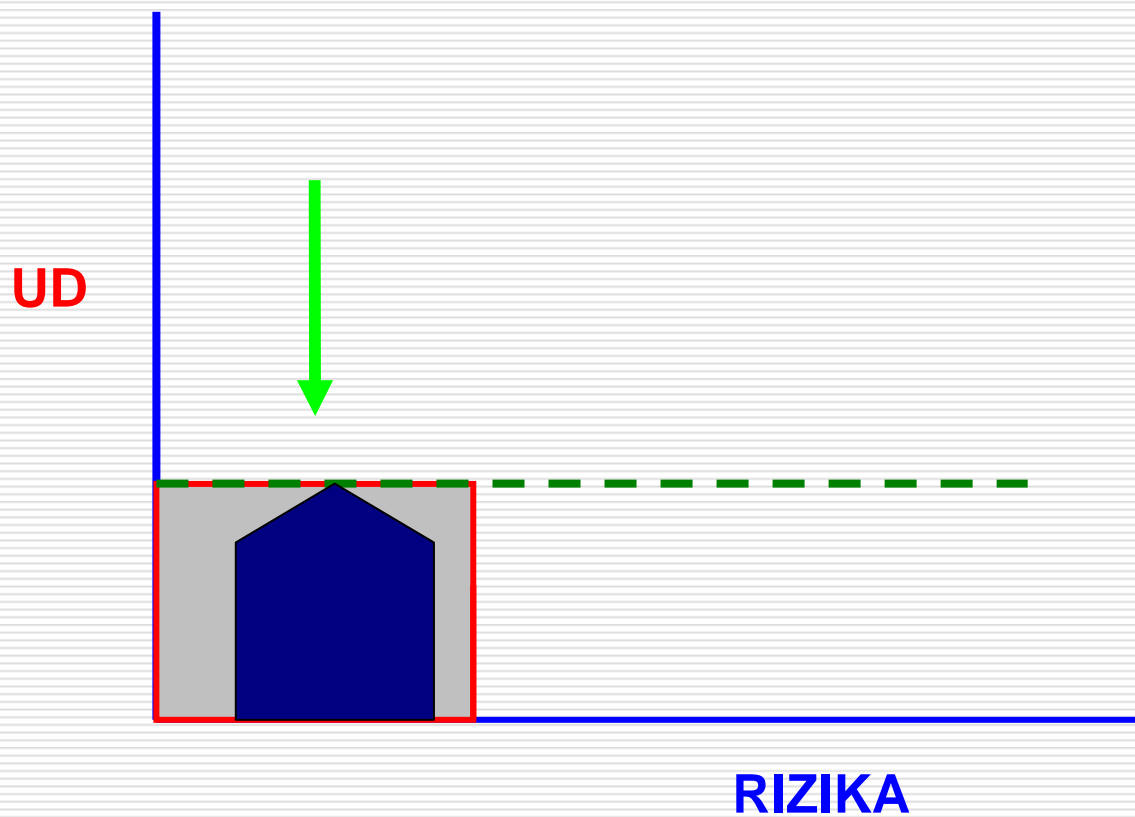
Snížení užívání drog:

- ❑ Nemusí nutně vést ke snížení s ním spojených rizik resp. jeho dopadů.
 - ❑ Může vést k rizikovějším formám užívání, tj. ke zvýšení rozsahu jeho nepříznivých dopadů byť u menší části uživatelů drog a ohrožení veřejného zdraví.
 - ❑ Typický příklad – šíření viru HIV mezi malou částí injekčních uživatelů, jež představuje riziko i pro neužívající část populace.
 - ❑ Přes různé snahy se UD nepodařilo vymýtit a patrně se to nepodaří, **důraz by měl být kladen na minimalizaci rizik.**
-

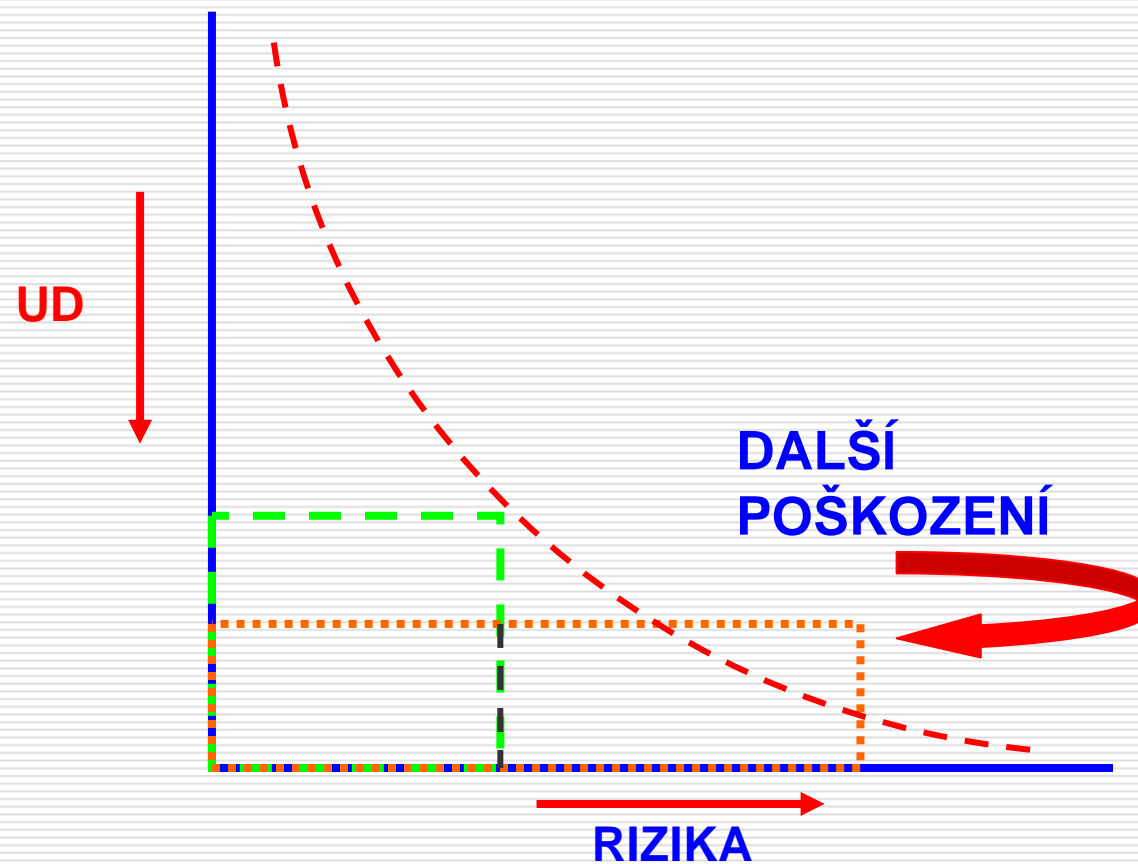
Vztah mezi užíváním drog a jeho riziky

Vztah mezi užíváním drog a jeho riziky

Vztah mezi užíváním drog a jeho riziky

Příklady stavby na špatných základech

**Komunistická
ideologie –
hlásala něco
jiného, než
společnost
„žila“**

Příklady stavby na špatných základech

1980 – Nancy Reaganová – drogy jsou špatné, proto:

Nancy: „Co odpovíte, když vám někdo nabídne drogy?“

Děti: „Prostě řekni ne!“

UD: „To se lehkou řekne, ale těžko dodrží, zvláště když už drogy berete...“

Just Say No (To Drugs)

Chci žít přirozeným způsobem
Nechci být okraden ani o jeden den
Mé tělo a mysl jsou mé a proto říkám
Prostě řekni drogám ne

Drogy nejsou dobré ani moderní
Tak nedělej blázna tomu kdo na tě tlačí
Mohlo by tě to dovést až k smrti
Radši udělej blázna ty z něj

Měl jsem přítele jenž pořád říkal
Vezmi si to ó pak ti bude fajn
Nebylo těžké poznat
Že mi nebyl přítelem

Danny Quinn

Znal jsem dítě co bylo pořád pod vlivem
Přitom ztrácelo život co kolem něj šel
Nikdy nežil život přímo
A teď už je na to moc pozdě

Závěr

- ❑ Na mylných východiscích nelze stavět efektivní primární prevenci UNL
 - ❑ Je třeba přijmout skutečnost, že užívat drogy je normální (byť se jedná o různé typy drog)
 - ❑ Priorita by měla být kladena na minimalizaci možných rizik spojených s potenciálním budoucím užíváním drog
 - ❑ Měli bychom se naučit to, co ovládali naši předkové: naučit se žít s drogami, nesnažit se vybudovat společnost bez drog
-

Děkuji za pozornost

Kontakt:

centrum adiktologie

Mgr. Josef Radimecký, MSc.

Centrum adiktologie

Psychiatrická klinika 1.LF UK v Praze

E-mail: radimecky@adiktologie.cz

www.adiktologie.cz

Tel.: 224 965 658

